

Lausunto

22.11.2024

Asia: VN/17928/2024

Hallituksen esitysluonnos perusopetuslain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Onko teillä lausuttavaa esityksen 29 pykälään koskien puhelimia ja muita mobiililaitteita?

Suomen Vanhempainliitto pitää hyvänä, että puhelinten ja muiden mobiililaitteiden käyttöä oppituntien aikana selkeytetään ja yhtenäistetään. Voimassa oleva lainsäädäntö mahdollistaa jo puhelimen ja mobiililaitteen häiritsevään käyttöön puuttumisen, mutta koulujen käytännöt puuttumisessa ovat vaihtelevia. Laintasoinen puhelimen käytön säätely oppitunneilla tuo kouluille selkänöjää ja yhtenäistää koulujen käytäntöjä.

Vanhempainliitto pitää tärkeänä, että pykälässä huomioidaan oppilaan mahdollisuus käyttää puhelinta oppitunnilla tarvittaessa terveydenhoitoonsa. Oppilaalle annetun luvan tulee olla selkeä ja kaikkien oppilasta opettavien opettajien tiedossa. Vanhempainliitto katsoo, että oppilaalla tulee olla poikkeuksellisissa tilanteissa, esimerkiksi äkillisissä sairaustapauksissa, mahdollisuus ottaa yhteyttä vanhempansa.

Opetuksen järjestäjän tulee jatkossa määrätä järjestyssäännöillä puhelinten ja muiden mobiililaitteiden säilytyksestä ja käytöstä koulupäivän aikana muulloin kuin oppitunneilla. Oppituntien ulkopuolisen puhelimen käytön säätelyn osalta lakiesitys jää väljäksi ja jättää tilaa paikallisille ratkaisuille. Vanhempainliitto katsoo, että opetuksen järjestäjät tarvitsevat selkeät linjaukset ja ohjeet niistä asioista, joita järjestyssäännöissä tulee linjata. Samalla Vanhempainliitto muistuttaa, että kaikille oppilaille tulee järjestää mahdollisuus osallistua järjestyssääntöjen valmisteluun. Opettajien, oppilaiden ja muun henkilökunnan lisäksi myös huoltajien ja vanhempien osallistaminen järjestyssääntöjen laatimiseen on tärkeää.

Vanhempainliitto pitää tärkeänä, että lakiesitystä säädettäessä huomioidaan perusoikeudet, jotka koskevat myös lapsia ja nuoria.

Onko teillä lausuttavaa esityksen 36 d pykälään koskien puhelimia ja muita mobiililaitteita?

-

Onko teillä muita huomioita puhelimia ja muita mobiililaitteita koskeviin ehdotuksiin?

Suomen Vanhempainliitto pitää tärkeänä, että tieto- ja viestintäteknologisten laitteiden käytön harjoittelu ja oppilaiden digitaalisen osaamisen kehittäminen ovat myös jatkossa osa opetussuunnitelman mukaista opetusta ja digitaitoja harjoitellaan koulussa.

Vanhempainliitto katsoo, että opetuksen järjestäjän tulisi tarjota oppilaille oppitunneilla ja opiskelussa tarvittavat digitaaliset laitteet ja niihin tarkoitetut sovellukset. Tällä hetkellä oppilaan omaa laitetta voidaan käyttää osana opetusta, kun asiasta on sovittu oppilaiden vanhempien kanssa. Oman puhelimen käyttö oppitunneilla lisää sen käyttöä myös muuhun kuin opettajan antamiin tehtäviin. Jos digitaaliset laitteet tulisivat koulun puolesta, oppilaiden omia puhelimia ei oppitunneilla tarvittaisi. Tämä ei poistaisi koko ongelmaa, mutta vähentäisi häiritsevää käyttöä, kun puhelimet olisivat koko oppitunnin ajan laukussa tai niiden säilytykseen tarkoitettussa paikassa. Tämä vahvistaisi myös yhdenvertaisuutta: kaikilla oppilailla olisi oppitunneilla käytössä samanlaiset digitaaliset laitteet. Koulun digitaalisiin laitteisiin on myös mahdollista tehdä tarvittavia suojauksia ja estoja, jotka estävät niiden käytön muuhun kuin opetukseen liittyviin tehtäviin.

Suomen Vanhempainliitto painottaa kodin ja koulun yhteistyön tärkeää merkitystä. Tässä ajassa tarvitaan tietoa ja kodin ja koulun yhteistä keskustelua älypuhelimien haitallisista vaikutuksista lasten kasvulle, oppimiselle ja hyvinvoinnille.

Onko teillä lausuttavaa esityksen 41 a-d ja 42 d pykäliin koskien aluehallintovirastojen laillisuusvalvontaa?

Suomen Vanhempainliitto on toistuvasti vaatinut oppilaiden oikeusturvan vahvistamista ja pitää erittäin kannatettavana aluehallintovirastojen toimivallan vahvistamista esi- ja perusopetuksessa niin, että aluehallintovirastot saavat oma-aloitteisen puuttumisoikeuden ja mahdollisuuden antaa sanktioita, jos lainsäädäntöä ei noudateta. Esitys vahvistaa oppilaiden oikeuksia ja oikeusturvaa.

Aluehallintovirastojen tehtävien lisääntyessä Vanhempainliitto esittää huolensa aluehallintovirastojen resurssien riittävydestä ja katsoo, että niiden resurssit tulee turvata niin, että laillisuusvalvonnan laajentaminen on myös käytännössä mahdollista.

Onko teillä muita huomioita aluehallintovirastojen laillisuusvalvontaa koskeviin ehdotuksiin?

Oppilaiden oikeuksien toteutumisessa esi- ja perusopetuksessa esiintyy haasteita. Tällä hetkellä aluehallintovirastojen laillisuusvalvonta perustuu pääasiassa oppilaiden vanhempien tekemiin kanteluihin. Vanhempien osaaminen ja perheiden voimavarat tehdä kanteluita vaihtelevat eikä niitä tehdä aina silloinkaan, kun kanteluun on selkeä peruste. Erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien lasten oikeusturvan toteutuminen edellyttää ulkopuolisen tahon valvontaa. Lasten oikeuksien

toteutumisen ei tule olla pelkästään vanhempien osaamisen, aktiivisuuden ja toimien varassa, vaan oppilaiden oikeusturvaa tulee vahvistaa.

Onko teillä lausuttavaa esityksen 2 pykälään koskien liikunnallisen elämäntavan lisäämistä esi- ja perusopetuksen tavoitteisiin?

Suomen Vanhempainliitto kannattaa liikunnallisen elämäntavan vahvistamista esi- ja perusopetuksessa. Vanhemmilla ja kodeilla on ensisijainen tehtävä liikunnalliseen elämäntapaan ohjaamisessa ja kannustamisessa, mutta liikunnallista elämäntapaa tulee tukea myös koulussa.

Onko teillä muita huomioita liikunnallista elämäntapaa koskevaan ehdotukseen?

Liikunnalla on monia hyvinvointivaikutuksia ja se tukee siten myös oppimista. Koulupäivän aikaista liikkumista on mahdollista lisätä esimerkiksi välituntiliikunnalla tai kerhotoiminnalla. Lapset ja nuoret tulee ottaa mukaan suunnittelemaan liikunnan lisäämistä koulupäivään. Myös koulujen vanhempainyhdistykset voivat olla mukana tukemassa lasten liikkumista koulussa.

Onko teillä lausuttavaa perusopetuslain säädöshuoltoa koskeviin ehdotuksiin?

-

Metso Tuija
Suomen Vanhempainliitto ry, Finlands Föräldraförbund rf